

Göran lärde smådeckarna i Luthagens Deckarklubb många knep. En dålig deckare, till exempel, kan när han försöker skylla sig bakom en tidning, avslöja sig genom att läsa tidningen upp och ner. FOTO PER JONSON

”– Det var min bästa tid som polis”

Göran Hårde – Den cyklande kvarterspolisen bakom Luthagens Deckarklubb

Luthagsnytt har träffat Göran Hårde. I slutet på 80-talet utsågs han till kvarterspolis för stadsdelarna Luthagen och det nya Stenhagen. Det var en ansvarfull uppgift som Göran tog på största allvar. Poliskontor upprättades i Vasahuset. Bästa medarbetarna i det polisiära arbetet var förutom aktiva föräldrar barn och ungdomar. Utan dem hade arbetsuppgiften varit omöjlig.

– Det var min bästa tid som polis, säger Göran idag.

Ring gärna polisen som mitt i gatan står

UNT-Klipp. Göran Härde och deckarklubben rönte stor uppmärksamhet i media. T.v. "Ring gärna polisen som mitt i gatan står". Som en av landets första poliser utrustas Göran med en mobiltelefon och UNT konstaterar att nu kan allmänheten ringa upp Göran direkt "utan att behöva ta hänsyn till de begränsade expeditionstiderna". Vidare skriver UNT att "den mobila telefonen inte är större än att den ryms i uniformsfickan". Foto: Rolf Hamilton. T.h. Under ledning av Göran hade deckarklubben möte en gång i veckan. Foto Hans E Ericson.

Ny polis på Luthagens gator

"Många människor höjde förvånat på ögonbrynen förra våren då det plötsligt dök upp en cyklande polis på Luthagens gator", skrev Jöran Svesse 1989 i UNT. På den tiden var Uppsala indelat i så kallade kommunalnämnder. Luthagens Kommunindel bestod av Luthagen samt det då påbörjade stadsdelsområdet Stenhagen. Polismyndigheten tilldelade Göran Härde uppgiften att vara "kvarterspolis" i området och ett poliskontor upprättades i Vasahuset.

Göran skaffade tjänstecykel och var en av de första poliser i landet att använda den framtagna tjänstecykelhjälmen för polis. Fördelarna med färdmedlet var uppenbara för Göran som ville komma i kontakt med människor i området och lägga grunden för ett framgångsrikt polisarbete. Tidigt ute var han också med mobiltelefon, vilken UNT uppmärksammar i en rolig notis (se tidningsklipp).

Startar Deckarklubben

Eftersom området var enormt och arbetsuppgifterna minst sagt tillräckliga behövdes hjälp. Göran startade "Deckarklubben" 1988. Deckaraspiranter rekryterades bland annat via flygblad på Sverkerskolan. Fjärdeklassare fick anmäla intresse att delta.

Deckarklubben höll möte en gång i veckan i Vasahusets tornrum. Per Svalander, rekvisitör på stadsteatern och pappa till två av smådeckarna, hade fixat en lönn dörr. Man drog i en spak så flyttade en tegelvägg på sig. Det dolda rummet, okänt för de flesta och som stått orört i många år, iordningställdes med

vederbörlig deckarrekvista för att få till den rätta stämningen. För deckareleverna blev det ett krypin som uppfyllde alla krav på vad man kan förvänta sig av hemliga sammankomster för edsvurna deckare. Och de ämnen som behandlades var spännande:

– När jag berättade om chiffermaskinerna och deras hemliga budskap från tyska ubåtar under 2:a världskriget var tystnaden total i klubben. De fick lära sig riktigt komplicerade saker. En syn som förskräckte, var en kväll när klubbens medlemmar hade lärt sig första förband. De såg ut som mumier allihop när de gick hem. De ville nämligen gärna visa sina föräldrar och ännu hellre sina syskon, om de hade några, vad de presterat, berättar Göran.

Smådeckare rekryterades bland annat via flygblad på Sverkerskolan.

DECKARELEVERNA FICK EN god inblick i det polisiära arbetet.

De kunde till exempel få leta efter spår som lagts ut på "brottsplatsen", lära sig särskilja näsor eller försöka ta reda på så mycket hårda fakta som möjligt utifrån ett fotografi: vilken tidpunkt på dagen är det? Hur ligger väderstrecken? Bläser det? Åt vilket håll? Är det kallt? Är det en lång eller kort person som tagit bilden? Och så vidare.

Smådeckarnas verktygslåda innehöll bla förstoringsglas, UV-pennor, järnfilspån (penslas på yta för att urskilja fingeravtryck) samt stämpeldynor för att ta fingeravtryck.

MED TIDEN RÖNTE Deckarklubben stor uppmärksamhet och tidningsnotiser och artiklar kunde läggas på hög. Det anordnades studiebesök för att ta emot nyfikna från andra delar av Sverige. Klubben lät även höra av sig inter-

En gång smådeckare, alltid smådeckare.

Martin Svalander har kvar sin deckarbok än idag.

Kvarterets ungar cyklade ofta till Görans kontor efter skolan, ibland fick vi uppdrag som att hålla utkik efter någon bortsprungna gamling eller dragga efter stulna cyklar i Fyrisån. Vi ungar kunde ju våra kvarter utan och innan och såg eller hittade vi nåt skumt var det alltid naturligt att gå till

Forts. nästa sida.

Deckarboken Varje deckare hade sin egen deckarbok med polisens emblem och stämplat från besök på polisstationen. Martin Svalanders ex.

Blodspår och fotstegsanalys. Deckarna klippte, klistrade och antecknade intill kopierade blad de fått av Göran. Boken blev en blandning av detaljer från den kriminella världen, deckarens hjälpmedel och chiffer. T.v. Blodspår ser olika ut beroende av fallhöjd, T.h. Fotavtrycksanalys. FOTO Martin Svalander.

forts. En gång deckare..

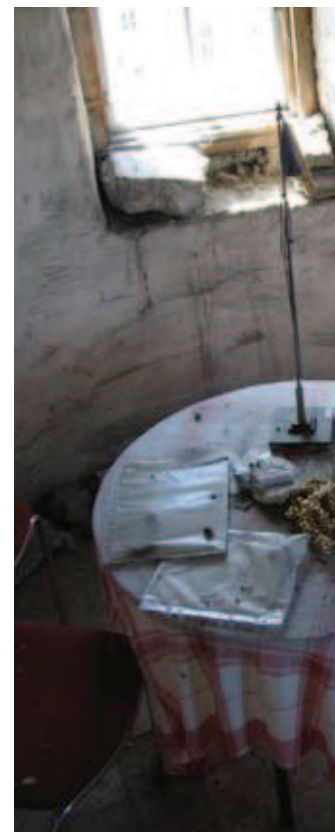
Göran. Det var som ett stort nyfikat nätverk som hade koll på alla gårdar och buskar i Luthagen, vilken tillgång för en polis! På deckarklubben på måndagkvällarna var det lite mer som skola med undervisning i brottsplatsundersökning och roliga anekdoter om klantiga tjuvar, som han som tog av sig strumporna och använde som handskar för att inte lämna fingeravtryck, men som istället åkte dit på sina tåvavtryck... (eller som tjuven som tappat sin noggrant avtorkade ficklampa vid ett inbrott men glömt att batterierna hade avtrycken kvar.) Vi läste ju såklart spökhistorer i torrummet medan höstmörkret la sig och kajorna kraxade dramatiskt.

Jag tror att vi alla fick en helt annan bild av polisen som stämmer bättre än den hårdförda attityd som de flesta förknippar med polis. Göran var smart som visade oss polisens mjuka sidor och polisarbetets bredd innan vi kom i tonåren då det var en mer "vi och dom"-attityd mot polisen. Jag är övertygad om att jag idag känner både större samhällsansvar och förståelse för både kriminella och polisens arbete tack vare Göran.

Martin Svalander

Det runda torrummet i Wasahuset ena hörn där deckarklubben höll sina hemliga möten. För att nå torrummet måste man passera en lönn dörr och ta sig igenom en gång på huk under takbjälkarna. Ingen tycks ha varit där på årtal. Mötesklubba och stenciler med nummerade deckarfall ligger på det runda bordet täckt av damm och dödaflugor. Gulnade tidningssidor på golvet och fönsterkarmarna täckta med spindelväv. Vinden viner i taknocken.

Har du ett minne av Göran Hårde som kvarterspolis? Skriv och berätta!

E-post: redaktion@luthagsnytt.se
Adress: LUTHAGSNYTT
Tiundagatan 47
752 30 Uppsala

nationellt då en stor artikel i juniorupplagan av National Geographics publicerades. Bland annat tog artikeln upp elevernas sökande efter fingeravtryck på stulna cyklar som de på egen hand dragit upp ur "Fyrisan River".

Intresset för att vara med i klubben bara ökade. 1992 ville 65 barn vara med. Göran hade detta år dock

och deras barn är bara att gratulera, säger Göran.

Före detta smådeckare minns

Luthagsnytt ringde upp Martin Svalander och Tobias Brodd, två av de smådetektiver som var med i klubben. Martin är idag civilingenjör och jobbar som teknisk konsult på ÄF i Stockholm:

– Det är mycket minnen. Göran var ju speciell, gjorde så otroligt mycket. Det var äventyr varje gång vi träffades. Vi gick ofta till hans kontor och lånade grejer. Han hade en enterhake och en lina med en stor magnet på som man kunde använda för att dragga cyklar i Fyrisån. Han fixade också en aluminumbåt som vi kunde låna.

Tobias jobbar som ljussättare på företaget Reliable i Uppsala. Även han minns Deckarklubben och Göran Hårde mycket väl:

– Göran var ju en vansinnigt driven kille. Han lyckades oftast få till det när han gett sig fan på något. Det var förbannat roligt. Göran lärde mig mycket om hur man ska behandla folk och vara som människa. Det bär jag med mig än idag – Kanske mer än hur man läser av fingeravtryck. Sen är det ju inte alla poliser som lär ut hur man pallar äpplen med batong!

Martin igen:

– Vad jag insett i efterhand, är att han såg till att vi fick göra spännande saker som kanske hade varit farliga

utan en vuxens översyn, som att skjuta med luftgevär. (De hade en skjutbana uppe på deckarvinden.) Göran var ju smart. Det skulle inte gå att hindra oss från att göra det ändå. Bättre då att vi fick lära oss på riktigt, under ordnade former, än att vi lånade ett gevär av någon storebrorsa och gick iväg och sköt i smyg.

Brann extra för Stenhagen

Göran var en av de första poliser i landet som fick vara med från början när ett nytt bostadsområde planerats. Stenhagen var i decenieskiftet 80/90-tal Uppsalas största inflyttningsområde.

Göran kom därför att brinna lite extra för Stenhagen. Att få möta familjer redan när de flyttar in var rena drömmen för en polis, tyckte Göran:

– Många gånger fick jag ha tolk med mig. Jag kände att jag hade en viktig uppgift. Gör man ett bra förebyggande arbete så blir det inga problemområden. Att bygga långvariga relationer med vuxna, barn och

Notis i UNT. Foto Pelle Johansson.

Ungdomar fann miljoner i luthagencontainer

"Jätterika var under några svindlande ögonblick fyra Uppsalagrabbar. I en container hittade de pengar, och inte lite heller – 220 000 tyska mark och 30 ryska rubel." rapporteras i en UNT-notis. Istället för att dela upp pengarna sinsemellan gick de naturligtvis till kvarterspolis Göran Hårde. Pengarna kunde dateras till 1920-talet och var därmed i princip värdelösa.

bara plats för 17 smådetektiver. Nyutexaminerade deckare fick diplom och ett " eget " område i Luthagen att hålla extra noggrann uppsikt över. Äldre deckarmedlemmar blev efterhand medhjälpare och så småningom ledare för fjärdeklassarna. Som mest var upp emot 150 elever engagerade.

– Idag är många med och styr vårt samhälle som duktiga, kloka medborgare. Några har blivit föräldrar

ungdomar borde vara grunden i polisarbetet. Jag besökte daghemmen i mitt område regelbundet. Barn skall växa upp och veta vilka vuxna som finns till hands.

Det var viktigt att skapa mening och fritidssysselsättningar i det nya området. Göran startade bland annat tidningen "Lyckostenen" som gjordes av elever på Stenhagenskolan. Tidningen bytte sedermera redaktion och namn men finns kvar än idag.*

Tobias Brodd kommer ihåg Görans engagemang för ungdomarna:

– Han drev tex sommarkollo med barn från Stenhagen som hade lite att göra på sommaren och saknade egna sommarstugor att åka till. Det retade upp honom. Han fixade bussar från F16 som körde ut barnen varje dag.

Sommarkollot höll till i Pilsbo, mitt emot Skokloster.

Polisen idag syns inte

Göran tycker att dagens poliser inte syns tillräckligt ute i samhället.

– Om du och jag går upp till Tiundaskolan och pratar med eleverna: Vem har pratat med en polis nyligen? Vet de vem de ska vända sig till i sitt område? Har de något namn?

Att polisen behöver komma ut

mer i samhället råder det enighet om. Det har till och med Sveriges riksdag tagit beslut på. Ändå har polismyndigheten i Uppsala inte lyckats få ut poliser i stadsdelarna.

– Visst är det lättare att sköta polisapparaten om alla sitter i ett hus, säger Göran bitskt.

Och om det hela nu bara är en ekonomisk fråga: kanske är i slutändan vinsten större än förlusten? Som kvarterspolis fick Göran en helt annan inblick, omöjlig att skaffa i polishusets korridorer:

– De säger att ungdomar kastar sten på en ambulans i Gottsunda, för att ta ett exempel. På ett par dagar hade jag vetat varför, vilka de var osv. Många problem och oroligheter skulle kunna lösas helt utan att blanda in rättssystemet tack vare den kunskap och de kontakter man skaffar sig som kvarterspolis.

MED SMÅ MEDEL och satsningar som Deckarklubben lyckades Göran med det som polisen har svårt att uppnå idag:

– En stor vinst med Deckarklubben var att polisen blev synlig för oss. Och detta tack vare en enda person egentligen, säger Martin Svalander.

☎ TEXT&FOTO PER JONSON

FOTNOT

Tidningen heter "Runstenen" och ges ut av Stenhagens samrådsgrupp.

PROHELP BEMANNING

Hemservice Du väljer, vi utför.

Vi skräddarsyr de tjänster som du vill ha hjälp med i ditt hem. Det kan vara städning, tvätt, strykning, inköp, matlagning, promenader, ledsagning, avlastning, telefonkontakter, barnpassning, läxläsning.

Äldre med få hemtjänststimmar kan tjäna på att anlita ett privat tjänsteföretag – Det är värt att undersöka saken om du har kommunens hemtjänst mindre än tio timmar per månad.

Pris: 320 kr /tim (efter skatteavdrag: 160 kr/tim)

Välkommen att kontakta mig!

Ring Magnus på
telefon 018 – 71 10 50
hemservice@prohelpbemanning.se

Vi har:

Ansvarsförsäkring
Inga underleverantörer
Miljömärkta artiklar
F-skattседel

Vi är:

Momsregistrerade
Medlemmar i Svenskt
Näringsliv, Almega

Skatteavdrag

för hemtjänster

- Arbetet ska vara utfört i, eller i anslutning till bostaden
- Leverantören ska ha F-skattседel.
- Skattereduktionen är 50 % av arbetskostnaden.
- Materialkostnader är ej avdragsgilla.

www.prohelpbemanning.se